

van belang zijn, bijvoorbeeld dat van een propagandatocht op het platteland in 1928 of dat van de belevenissen van Van Nevele tijdens de 18-daagse veldtocht.

Van zijn dochter Eline ontving Amsab-*ISG* ook een dagboek waarin ze haar appreciatie van de muziekkuitvoeringen neerschreef, als geheugensteuntje voor artikels over muziek in de krant *Vooruit*. Het dagboek bevat ook enkele brieven van Louis Paul Boon met suggesties en aansporingen.

(1) L. SOUBRY, *De Kollebloem 1950-1990*, Gent: Amsab, p. 54.

Z
E
N
Z
N
R
O
B

Yes Minister. Inventaris van het archief van Norbert De Batselier

Bart Hellinck, *Amsab-ISG*

19 kubieke meter papier. Zoveel materiaal bezorgde Norbert De Batselier ons in 1992 op het einde van zijn eerste mandaat in de - toen nog - Vlaamse executieve. De inventarisatie van die berg kabinetsarchivalia kon onlangs worden afgerond. En dat leek ons een goede gelegenheid om, in het kader van de reeks collectieklappers naar aanleiding van ons feestjaar, een causerie te organiseren over ministeriële kabinetten.⁽¹⁾

Historische context van de archiefvormer

Norbert De Batselier is op 24 december 1947 in Dendermonde geboren. In 1970 behaalde hij aan de Vrije Universiteit Brussel het diploma van licentiaat in de economische wetenschappen, waarna hij er twee jaar werkte als navorser op het Centrum voor Bedrijfseconomie en vervolgens tot 1978 als assistent economie. Tezelfdertijd was hij, in de periode 1972-1976, economisch adviseur bij het ABVV, om uiteindelijk binnen die organisatie te promoveren tot directeur van het Vormingsinstituut (tot 1979).

Op politiek vlak was hij onder meer nationaal voorzitter van de Jongsocialisten (1973-1974) en gemeenteraadslid in zijn geboortestad (sinds 1977). Eind jaren 1970 werd hij gevraagd als kabinetschef van Marc Galle, tussen 1979 en 1981 achtereenvolgens minister van het Vlaamse Gewest en minister van de Vlaamse Gemeenschap in de regeringen-Martens I-IV en -Eyskens.

Meteen daarna werd hij benoemd tot administrateur-generaal bij het ministerie van de Vlaamse Gemeenschap. Na de parlementsverkiezingen van 1981 legde hij die functie echter neer om te zetelen als volksvertegenwoordiger. Hij fungeerde vervolgens ook als hoofdredacteur van het tijdschrift *Socialistische Standpunten* (1983-1988) en als ondervoorzitter van de Vlaamse Raad (1985-1988). In 1988 zou hij uiteindelijk toetreden tot de regering.

Met het aantreden van de roomsblauwe regering-Martens V op 17 december 1981 waren de socialisten uit de federale bewindsploeg verdwenen. Vanaf 1985 moest daarenboven de Vlaamse executieve niet

langer proportioneel worden samengesteld en werd de SP ook op dat niveau naar de oppositiebanken verwezen, tegenover de CVP-PVV regering-Geens II.

De communautaire kwestie rond Voren en de aversie vanuit de christelijke arbeidersbeweging tegen 'da joenk', met name de PVV-vice-premier Guy Verhofstadt, leidden echter in de herfst van 1987 tot de val van de federale regering en tot wetgevende verkiezingen op 13 december. De stembusslag leverde echter een feitelijke patstelling op: het verlies van de christen-democratische familie en de winst van de Franstalige liberalen en socialisten hadden tot gevolg dat de bestaande meerderheid heel sterk was geslonken. Bovendien vormden de socialisten voortaan de grootste fractie in het federale halfbond.

Dat belette CVP en PVV nochtans niet om aan Vlaamse kant samen in zee te gaan: op 2 februari 1988 bood voorzitter Gaston Geens het ontslag van zijn executieve aan bij de Vlaamse Raad, om er één dag later een nieuwe roomsblauwe regering te laten verkiezen en benoemen, de regering-Geens III. In Wallonië sloten dan weer de PS en de PSC een akkoord. Op federaal vlak lagen de kaarten echter veruit het moeilijkst. Om de communautaire problemen op te lossen was immers een staatshervorming, en dus een tweede derde meerderheid, noodzakelijk. Maar de CVP was nog aan het bekomen van de electorale klap, de PS had tijd nodig om in te binden in de zaak-Happart en de Vlaamse socialisten waren niet van plan om in een nationale regering te stappen zonder medezeggenschap in de Vlaamse executieve. Op 22 januari 1988 werd Jean-

Luc Dehaene door de koning benoemd tot informateur en hij slaagde er uiteindelijk in 106 dagen de klus te klaren. De regeringsformatie werd in samenhang met de staatshervorming aangepakt, zodat meerdere knelpunten met elkaar konden worden gelinkt. Op 7 maart volgde bijvoorbeeld een politiek akkoord tussen de nationale coalitiepartners CVP, SP en VU waarin werd bepaald dat na de staatshervorming de Vlaamse regering zou worden uitgebreid tot (opnieuw) een proportioneel samengestelde executieve. Bovendien zouden door de nieuwe, gefaseerde stappen in de staatshervorming grote delen van de macht worden losgemaakt uit de unitaire staat: voortaan hadden de gewesten beslissingsmacht inzake ruimtelijke ordening, leefmilieu, natuurbehoud, economie, energie, openbare werken, vervoer, de ondergeschikte besturen, werkgelegenheid en wetenschappelijk onderzoek, terwijl de gemeenschappen heel het culturele en persoonsgebonden beleid, het onderwijs en het taalgebruik toegewezen kregen. Voorts zou het hoofdstedelijk gebied Brussel een volwaardig derde gewest worden, werd de basis voor een volwaardig grondwettelijk hof (Arbitragehof) gelegd en was er een akkoord inzake de financieringsmaatregelen voor de gewesten en gemeenschappen. Over de derde fase van de staatshervorming daarentegen, met bijvoorbeeld een eigen verdragsrecht voor de gewesten en gemeenschappen, bleef het regeerakkoord bijzonder vaag.

Hoe dan ook, op 9 mei 1988 legde de regering-Martens VIII de grondwettelijke eed af, met Norbert De Batselier als staatssecretaris voor Institutionele Her-

vormingen, toegevoegd aan Jean-Luc Dehaene, vice-Eerste Minister en minister van Verkeerswezen en Institutionele Hervormingen. De eerste fase van de staats-hervorming (de grondwetsherziening, de wijziging van de bijzondere wet van 8 augustus 1980 tot hervorming der instellingen, de faciliteitenwet) en de voorbereiding van de tweede fase (voornamelijk de financieringswet en het Arbitragehof) werden in de praktijk dan ook mee uitgewerkt of opgevolgd door zijn kabinet. Tezelfdertijd, en gezien het politiek akkoord tussen de partijvoorzitters van CVP, SP en VU inzake de uitbreiding van de Vlaamse executieve, werden de handelingen van de bestaande roomsblauwe Vlaamse regering reeds nauwlettend gevolgd.

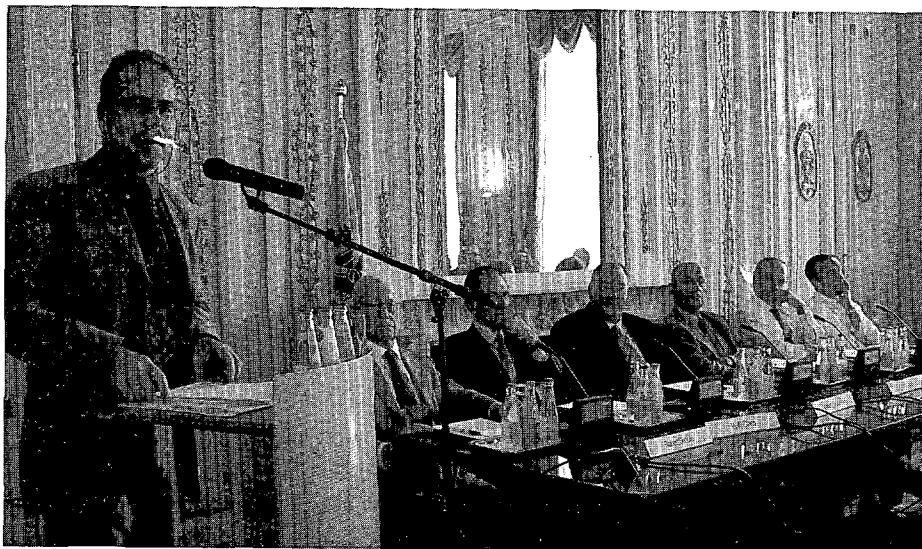
Uiteindelijk bepaalde artikel 74 van de bijzondere wet van 8 augustus 1980, zoals gewijzigd bij de wet van 8 augustus 1988, dat de Vlaamse regering vanaf 18 oktober en gedurende vier jaar opnieuw proportioneel moest worden samengesteld. Tot groot ongenoegen van de liberalen trad bijgevolg op die datum een nieuwe Vlaamse executieve aan. In de praktijk keurde de PVV de regeringsverklaringen van 8 november 1988 en 14 februari 1989 niet goed, waardoor de PVV-gemeenschapsministers er zich ook niet door gebonden voelden en de PVV zich als een feitelijke oppositiepartij zou gedragen.

Norbert De Batselier was voortaan vice-voorzitter van de Vlaamse executieve en gemeenschapsminister van Economie, Middenstand en Energie. En ook al was Geens de officiële regeringsleider, enkele media en de PVV noemden De Batselier de eigenlijke sterke man. Het tijdschrift *Trends* wijdde zelfs een omslag-

verhaal aan de 'Vlaamse Regering De Batselier I': *"Wie is het hoofd van de Vlaamse regering? Officieel is dat voorzitter Gaston Geens (CVP), feitelijk is het Norbert De Batselier (SP), vice-voorzitter en gemeenschapsminister van Economie, Middenstand en Energie. Economie is zijn terrein, maar ook dossiers als de BRT en leefmilieu pakt hij aan. De slag om de inhoud van het Vlaamse regeerakkoord dat bijna een jaar geleden werd gesloten, werd door De Batselier gewonnen. Niet op punten, maar met KO. Een KO waar Geens nog niet van hersteld is. Zijn melodie verzwakt, De Batselier zingt een heldentenor."* (2)

Na de parlementsverkiezingen van 24 november 1991 en de hieruit voortvloeiende vernieuwing van de Vlaamse Raad bood de Vlaamse regering-Geens IV op 7 januari 1992 haar ontslag aan. De CVP verving daarop Gaston Geens door Luc Van den Brande, die op 21 januari 1992 als minister-president van de Vlaamse executieve de eed aflegde. Norbert De Batselier was voortaan minister vice-president en Vlaams minister van Leefmilieu en Huisvesting en dit tot 13 juni 1995. Daarna werd hij burgemeester van Dendermonde en voorzitter van het Vlaams Parlement.

De legislatuur 1988-1992 was voor het Vlaamse beleidsniveau een heel belangrijke periode. Tengevolge van de staats-hervorming werden immers nogal wat bevoegdheden, middelen en personeel overgedragen van de nationale overheid naar de gewesten en gemeenschappen. Deze nieuwe bevoegdheden dienden bijgevolg een invulling te krijgen én het overgedragen personeel een opvangstructuur. Het ministerie van de Vlaamse Gemeenschap kreeg zodoende een nieuwe structuur.

Sprekers op de causerie 'Yes Minister': v.l.n.r. Rik Coolsaet, Robert Senelle, Willy Claes, Norbert De Batselier, Leo Victor, Dirk Van Melkebeke, Bruno Tobback (foto Geert Bonne)

Allerhande nieuwe instanties zagen het licht, met alleen al wat de bevoegdheden van Norbert De Batselier betreft onder meer de Vlaamse Dienst voor Buitenlandse Handel (VDBH); het Vlaams Instituut voor Zelfstandig Ondernemen (VIZO); het Vlaams Instituut voor de bevordering van Wetenschappelijk-Technologisch onderzoek in de industrie (IWT) en de Vlaamse Instelling voor Technologisch Onderzoek (VITO). Bestaande instellingen kregen dan weer een nieuw decretaal kader: de Gewestelijke Ontwikkelingsmaatschappijen, de Vlaamse Commissie voor Preventief Bedrijfsbeleid, de Sociaal-Economische Raad voor Vlaanderen, ... Met de Kempische steenkoolmijnen, de grindwinning in het Maasland, de herziening van de richtlijnen voor de toepassing van de economische expansiewet-

ten, de rondetafelconferentie over de leefbaarheidskansen van de Vlaamse scheepsbouw, de evaluatie van (het geesteskind van Gaston Geens) Flanders Technology International, het impulsprogramma biotechnologie, de invoering van een isolatienorm, ... kwamen er daarnaast nog genoeg zware dossiers op tafel. Dossiers waaraan dikwijls heel wat studiewerk voorafging. Dossiers die tengevolge van de regionalisering en de (toen nog relatief zwakke) Vlaamse-administratie-overgang in belangrijke mate door de kabinetsmedewerk(st)ers van de minister werden voorbereid. Dossiers ook die soms noodgedwongen tegen de eigen administratie en andere actoren (bijvoorbeeld het NCMV) in werden uitgewerkt.

Met de oprichting van de Vlaamse vervoersmaatschappij De Lijn en van het

Vlaams Fonds voor de Sociale Integratie van Personen met een Handicap, de uitwerking van het decreet betreffende de universiteiten in de Vlaamse Gemeenschap en het ontwerp van bijzonder decreet betreffende de Universiteit Gent en het Universitair Centrum Antwerpen en de herstructurering van de Vlaamse administratie werd ook door de collega's-gemeenschapsministers belangrijk werk verricht, hetgeen vanzelfsprekend mee door het kabinet van Norbert De Batselier werd opgevolgd⁽³⁾ en bijgevolg in het kabinetearchief terug te vinden is.

Het archief

Begin 1992 kreeg Amsab-ISG, al bij al tamelijk onvoorbereid, een eerste lading archivalia van socialistische kabinetten in bewaring: de depotruimte bleek meteen ontoereikend voor de toestroom van dergelijke bulkarchieven, zodat in afwachting van een nieuw hulpdepot het archiefmateriaal tijdelijk in een garagebox werd gestockeerd. De archivalia van Norbert De Batselier als staatssecretaris voor Institutionele Hervormingen (1988) en vice-voorzitter van de Vlaamse executieve en gemeenschapsminister van Economie, Middenstand en Energie (1988-1992) vormden onmiskenbaar het merendeel van deze eerste lading. Maar liefst 19 kratten, dus een volume van naar schatting 1520 archiefdozen, konden ermee worden gevuld.

In de loop van 1999 is de eerste aanzet gegeven voor de verwerking van dat materiaal. De omvang van het archief, de beperkte ruimtelijke mogelijkheden voor de verwerking, de gevolgen van de opeenvolgende verhuizingen (van Brussel naar de

garagebox en dan naar het nieuwe hulpdepot) voor de ordening van de (loodzware) verhuisdozen en het nog niet vertrouwd zijn met ministeriële kabinetten als archiefvormers hebben aanvankelijk zeker een remmende invloed uitgeoefend.

Geleidelijk aan was ook duidelijk geworden dat beslist nog niet alle materiaal was overgedragen. Ook al vond de minister het belangrijk dat zoveel mogelijk materiaal werd overgedragen en bijgevolg bewaard bleef, uit praktische overwegingen - de vlotte overgang naar de daaropvolgende legislatuur! - is er zeker materiaal door het kabinet bijgehouden. Bovendien hebben niet alle individuele kabinetleden alles meegegeven. Op die manier ontbreken bijvoorbeeld de verzameldossiers van de bijeenkomsten van de Vlaamse executieve in 1991 en begin januari 1992 bijna volledig: waarschijnlijk zijn zij bij de daaropvolgende overdracht van kabinetearchivalia overgemaakt. In 1995 zijn immers nogmaals dertien kratten materiaal van het kabinet van Norbert De Batselier, dan als minister vice-president van de Vlaamse executieve en Vlaams minister van Leefmilieu en Huisvesting overgedragen. Daarnaast is van een heleboel kabinetnota's enkel de doorslag teruggevonden, maar niet de gebruikelijke en meestal zo interessante versie met de annotaties van de collega's-kabinetleden, de kabinetchef en de minister. Tamelijk recent werd het in 1992 overgedragen materiaal nog aangevuld met het toesprakenarchief van Norbert De Batselier. Alle (dossierjes betreffende) spechten uit de hier behandelde periode werden daaruit gelicht en alsnog in deze inventaris geïntegreerd.

Uiteindelijk konden enkele grote luiken worden geïdentificeerd:

- een reeks (fotokopieën van) ingekomen briefwisseling, al dan niet aangevuld met minuten van toepasselijke uitgaande stukken, van en door de (dienst) 'aanwijzer' of indicateur;
- een reeks (verzamel)dossiers van de federale ministerraad, de Vlaamse executieve en de Interministeriële Conferenties/Ministeriële Comités;
- inhoudelijke 'dossiers'.

De reeks (verzamel)dossiers van de ministerraden en comités bevat meestal per datum en per agendapunt een dossier(tje) bestaande uit de officiële documenten - voornamelijk de 'nota aan de Ministeraad/Vlaamse executieve' al dan niet met bijlagen - en een of meerdere nota's van de eigen kabinetsmedewerkers met een korte samenvatting van het dossier, een aanduiding van de eventuele knelpunten en een advies. Soms zijn echter ook nota's van kabinetsmedewerkers van de collega's-gemeenschapsministers Roger De Wulf of Luc Van Den Bossche doorgestuurd en in het dossier opgenomen. De verzameldossiers van de federale ministerraad zijn echter over het algemeen onvolledig: een staatssecretaris woont in principe immers niet de volledige ministerraad bij, maar enkel de agendapunten die specifiek met zijn/haar bevoegdheid te maken hebben. Toch zijn ook wel kabinetsnota's betreffende andere agendapunten teruggevonden.

Wat de inhoudelijke werking van het kabinet betreft, lagen de zaken heel wat moeilijker. Want eigenlijk hebben we relatief weinig dossiers aangetroffen, maar

wel een grote hoeveelheid omslagen met meestal slechts een handvol documenten als stukjes van een 'ideeel' dossier. Die omslagen waren bovendien dikwijls nogal verspreid en bevatten nogal wat overlappingen. Er bestond in de praktijk bijgevolg geen dossier dat bijvoorbeeld de totstandkoming van het decreet tot oprichting van het Vlaams Instituut voor de bevordering van Wetenschappelijk-Technologisch onderzoek in de industrie (IWT) weerspiegelt. Wel waren er in principe enkele tientallen omslagen met daarin één of meerdere versies van het ontwerpdecreet, de memorie van toelichting of de commentaar bij de artikelen, of allerhande kabinetsnota's of andere stukken (briefwisseling, notulen van interkabinettenwerkgroepen inzake dat decretaal initiatief, documentatie,...). In verschillende omslagen kon eenzelfde document worden aangetroffen, met de ene keer de opmerkingen van de juristen van het kabinet als annotatie en de andere keer van een andere adviseur, van de begrotingspecialist, de kabinetschef en/of uiteindelijk de minister.

Het dikwijls ontbreken van een (betrouwbare) datum of een nummer op de tientallen versies van die decreten of besluiten impliceerde bovendien dat we onze toevlucht hebben moeten nemen tot een tijdsintensieve tekstanalyse om identieke exemplaren te identificeren, de precieze volgorde van de andere teksten te achterhalen en dus te proberen de vorming van de wetgevende initiatieven te reconstrueren. We vermoeden dat we daar grotendeels in zijn geslaagd.

Hoe dan ook heeft het merendeel van de uiteindelijk verkregen 'dossiers' nooit

als dusdanig bestaan, weerspiegelen ze niet een of andere originele ordening, maar zijn ze slechts in het kader van deze inventarisatie geconstrueerd. Dergelijke werkwijze riep aanvankelijk nogal wat twijfels op. Was ze niet te ingrijpend? Namen we niet te veel vrijheden? Intern overleg in het archiefdepartement resulteerde in de overtuiging dat we dat toch moesten durven. Het leek ons niet haalbaar die 'structuur' te behouden; voor een toekomstig vorser is ze een bijna onoverkomelijke hindernis. In elk geval hebben we, als gevolg van onze werkwijze, in de inventaris nauwelijks de archivalische term 'dossier' gebruikt.

Uiteindelijk werd het archiefschema in vier blokken opgedeeld.

Het eerste blok omvat de documenten die betrekking hebben op enerzijds de formatie van de regeringen op federaal en Vlaams vlak en de daaropvolgende SP-evaluatie van de regeringsdeelname doorheen de legislatuur en anderzijds de samenstelling en werking van het kabinet.

Het tweede blok groepeerde de periode op het federale niveau: de ministerraad en de Ministeriële Comités, de eigen bevoegdheid (institutionele hervormingen), stukken betreffende andere federale bevoegdheden en de opvolging van de CVP-PVV-executieve in afwachting van de uitbreiding ervan met de SP en de VU.

Ook in het derde blok kunnen wel nog stukken betreffende acties van die rooimblauwe executieve worden teruggevonden indien ze in zekere zin hun actualiteit voor de daaropvolgende periode met de proportioneel samengestelde Vlaamse regering hebben behouden. Die periode

vormt logischerwijze het corpus van deze inventaris. Na enkele algemene luiken (verzameldossiers van de bijeenkomsten van de Vlaamse executieve, het Overlegcomité en de Ministeriële Comités, de indicateur, de algemene toespraken, de begrotingsbesprekingen en de informaticaproblematiek) komt eerst de functie als vice-voorzitter van de Vlaamse executieve aan bod. Deze stukken zijn bijeengebracht op basis van de bevoegdheidsverdeling en de protocollaire volgorde tussen de diverse gemeenschapsministers. Tot slot komt de eigenlijke bevoegdheid van Norbert De Batselier als gemeenschapsminister van Economie, Middenstand en Energie aan bod, opgedeeld volgens de diverse actieterreinen zoals ze uit de werking van het kabinet en de ordening van de archivalia naar voor kwamen.

Een vierde en laatste blok behandelt de lokale betrokkenheid van Norbert De Batselier: een enkele interpellatie in de gemeenteraad van Dendermonde, toespraken bij de opening van tentoonstellingen, ...

Maar wat is potentieel eigenlijk de waarde van kabinetsarchieven? Volgens sommigen maken ze het mogelijk de echte mechanismen van de politieke besluitvorming te begrijpen. Anderen trekken dat meteen in twijfel: zij menen dat de onderzoeker vaak op zijn honger blijft en het gevoel krijgt dat een aantal beslissende elementen hem ontsnappen. In het verleden hebben diverse gesprekspartners, onder wie een kabinetschef, er ons ook op gewezen dat we het belang van het materiaal best niet overschatten. Dat zou natuurlijk deels kunnen worden verklaard door het onvol-

Een sterk geïnteresseerd publiek in de plechtige zaal van het Erverrahuis (foto Geert Bonne)

ledig overdragen van die archivalia van de ministeriële kabinetten, maar er is blijkbaar een evolutie aan de gang waarbij bewust of onbewust almaar minder aan het papier wordt toevertrouwd. Sowieso zijn er op elk kabinet wel een aantal dossiers waarvan men voorzichtigheidshalve zo weinig mogelijk op papier zet. Dan is het doorgaans wel mogelijk toch een spoor te vinden, maar blijft het heel problematisch om dat spoor te reconstrueren in het geheel van de beslissingen die genomen zijn. Bovendien ontbreekt tijdens hectische dagen de tijd om bepaalde zaken op papier te zetten. Of worden er op informele wijze bepaalde stappen gezet. Toch lijkt ons dit een te pessimistische inschatting. Want het kabinetsarchief van Norbert De Batselier is weliswaar niet 100 % volledig, maar onmiskenbaar toch een heel omvangrijke

en uitermate rijke bron voor historici, politicologen en economen. Bovendien kunnen uiteindelijk dezelfde kritische opmerkingen worden geformuleerd ten aanzien van de archiefbestanden van heel wat andere archiefvormers, zoals de politieke partijen, de vakbonden, nieuwe sociale bewegingen, ... Belangrijk is dan dat het kabinetsarchief aangegrepen wordt om samen met ander bronnenmateriaal, zoals getuigenissen, te proberen het volledige verhaal te reconstrueren.

In elk geval laten de aanwezigheid van de kabinetsarchieven in de collectie van Amsab-ISG in het algemeen, en de verwerking van dit eerste grote bestand in het bijzonder, toe om naast de theorie van de politiek - zoals ze in zekere zin tot uiting komt in het partijarchief - ook de praktijk te bestuderen. Want een partij

geeft geregeld in verkiezingsprogramma's en persmededelingen aan wat ze rond bepaalde themata allemaal wil doen. Het is echter via de archivalia van haar mandatarissen, en niet in het minst van haar ministers en staatssecretarissen, dat (minstens gedeeltelijk) kan worden nagegaan wat er effectief is gebeurd. En waarom. En dat is zeker het geval voor het kabinetsarchief van Norbert De Batselier als staatssecretaris voor Institutionele Hervormingen (1988) en vice-voorzitter van de Vlaamse executieve en gemeenschapsminister van Economie, Middenstand en Energie. Ter illustratie kan gewoonweg worden gewezen op de duidelijke aandacht voor de milieuproblematiek, op de pogingen om economie en ecologie te verzoenen.

Uiteindelijk kon het initiële volume van 19 kratten tot een kwart worden herleid, met 2547 inventarisnummers, verspreid over ruim 380 archiefdozen. De archivalia kunnen enkel worden geconsulteerd in geval van een gemotiveerde aanvraag en mits toestemming van de bewaargever, na advies van Amsab-ISG. Bijvoorbeeld stukken betreffende de vertrouwelijkheid van de politieke besluitvorming en zeker en vast privacygevoelige documenten blijven gesloten.

De collectieklapper

De afwerking van de inventaris van dit omvangrijke en politiek belangrijke archief leek ons een goede aanleiding om in het kader van de reeks collectieklappers aandacht te besteden aan de ministeriële kabinetten en de kabinetsarchieven. In het statige kader van het Errerahuis, de ambts-

woning van de Vlaamse regering in de schaduw van het koninklijk paleis en het federale parlement, verzamelden op woensdag 21 september een 80-tal geïnteresseerden voor de causerie 'Yes Minister', een informele babbel van niveau met verschillende generaties ervaringsdeskundigen van zowel het federale als het Vlaamse beleidsniveau. Ouderdomsdeken prof. em. dr. Robert Senelle was van 1954 tot 1958 kabinetschef van eerste minister Achiel Van Acker, en bekleedde daarna de leerstoel constitutioneel recht (UGent). Willy Claes was covoorzitter van de BSP/PSB en minister en vice-premier in heel wat regeringen van 1972 tot 1994. Norbert De Batselier legde zestien jaar later voor het eerst de ministeriële eed af, terwijl Bruno Tobback na nog eens evenveel jaar hetzelfde deed. Leo Victor, nu secretaris-generaal bij het ministerie van de Vlaamse Gemeenschap, was eind jaren 1970 al op enkele kabinetten actief, om een klein decennium later Norbert De Batselier tijdens zijn eerste legislatuur bij te staan als kabinetschef. Dirk Van Melkebeke maakte in 1988 de overstap van de Bond Beter Leefmilieu naar het kabinet van Norbert De Batselier en is sinds 1992 kabinetschef bij socialistische ministers in de Vlaamse regering. Het panelgesprek werd tot slot in goede banen geleid door prof. dr. Rik Coolsaet (UGent), adjunct-kabinetschef van de socialistische ministers van Landsverdediging en Buitenlandse Zaken (1988-1995).

De moderator zette met een inleidende anekdote meteen de toon voor het heel gemoedelijke en vriendschappelijke gesprek dat erop volgde. Hij verhaalde een

gebeurtenis uit 1994 “die veel aanwezigen heel vertrouwd in de oren zal klinken, maar afgrijzelijk moet zijn voor historici en archivariissen”: Willy Claes was toen net tot secretaris-generaal van de NAVO benoemd en zou een debat modereren over de uitbreiding van deze alliantie naar Centraal- en Oost-Europa. Frank Vandenbroucke en Leo Delcroix, respectievelijk minister van Buitenlandse Zaken en van Landsverdediging, hadden van hun administratie nota’s ontvangen met heel doorwrochte analyses inzake waarom België tegen deze uitbreiding was. Op een gegeven ogenblik riep premier Jean-Luc Dehaene echter beide ministers voor overleg bij zich en stelde: “Die uitbreiding: wij zijn daar voor, hè ...” Waarop Vandenbroucke: “Waarom niet?” en Delcroix daarop: “Waarom niet?” Coolsaet vroeg zich luidop af hoe bijvoorbeeld een student politieke wetenschappen er ooit moet in slagen dit dossier op basis van het archief van Buitenlandse Zaken te reconstrueren. En hij lanceerde meteen een oproep naar de ministers en kabinetsleden in functie: “Denk aan degenen die later de geschiedenis moeten schrijven van waarmee u bezig bent. Bespreek niet te veel onder mekaar wat van belang is!” De oproep ontlokte veel gelach...

De aanwezigheid van heel wat gewezen en huidige kabinetsleden in het publiek bevorderde duidelijk de ons-kent-ons-sfeer van de causerie, waar themata als de noodzaak van ministeriële kabinetten, het hondenleven van kabinetsleden, de loyauteit en het plichtsbef aan bod kwamen, evenals enkele evoluties daarvan doorheen de tijd, maar waar ook een paar duidelijke stellingen werden verkon-

digd, bijvoorbeeld inzake het wantrouwen - zelfs ‘de kloof’ - tussen kabinetten en administratie.

Na de causerie werd het eerste exemplaar van de inventaris officieel overhandigd aan Norbert De Batselier en werd nog lang nagepraat (en herinneringen bovengehaald) tijdens de receptie. Op basis van de positieve reacties die we te horen kregen, lijkt ook deze tweede collectieklapper geslaagd in zijn opzet. Wij hopen alvast dat we er met deze informele activiteit eveneens in zijn gelukt de diverse gewezen en huidige kabinetsleden te overtuigen van het belang van de kabinetsarchieven en van ons werk als Amsab-Instituut voor Sociale Geschiedenis.

- (1) Informatie over onze aanpak bij de prospectie en de verwerking van kabinetsarchieven is onder meer terug te vinden in onze volgende bijdragen: Doorgaans, maar niet altijd... Ervaringen met kabinetten en kabinetsarchieven. In: *Bibliotheek- & Archiefgids*, 76(2000)3, p. 7-13; Gezocht: papier! Over kabinetten en kabinetsarchieven. In: *Brood & Rozen*, (2000)1, p. 82-87; De kabinetsarchieven. Een vervolg... In: *Brood & Rozen*, (2002)2, p. 53-57.
- (2) E. VERREET & G. MUELENAER. De roze socialist. In: *Trends*, 15(1989)404, p. 12-15.
- (3) De bevoegdheden cultuur (Patrick Dewael) en onderwijs (Daniël Coens) werden echter in eerste instantie door het kabinet van Luc Van Den Bossche in het oog gehouden.

BIBLIOGRAFIE

- GOOSSENS, M., *Ontstaan en groei van het Vlaams Parlement 1970-1995*, Brussel/Kapellen: Vlaams Parlement/Uitgeverij Pelckmans, 1995, 475 p.
- WITTE, E., CRAEYBECKX, J., MEYNEN, A., *Politieke geschiedenis van België van 1830 tot heden*, Brussel: VUBPRESS, 1997, 478 p. (zesde herziene uitgave).
- www.norbertdebatselier.be/biografie.php (15/08/2005).